

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

T/4745. számú

törvényjavaslat

az ügyészségről

Előadó:

**dr. Navracsics Tibor
közigazgatási és igazságügyi
miniszter**

Budapest, 2011. október

2011. évi ... törvény

az ügyészségről

I. fejezet

Általános rendelkezések

1. §

(1) Az ügyészség az igazságszolgáltatás közreműködőjeként érvényesíti az állam büntetőigényét a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott feltételek szerint; irányítja, felügyeli, illetve elvégzi a vádat előkészítő nyomozási eljárást, képviseli a közvádat a bírósági eljárásban, felügyeletet gyakorol a büntetés-végrehajtás törvényessége felett.

(2) Az ügyészség a közérdek védelme érdekében közreműködik annak biztosításában, hogy mindenki betartsa a törvényeket. A jogszabályok megsértése esetén – törvényben meghatározott esetekben és módon – fellép a törvényesség érdekében. Ha törvény másként nem rendelkezik, fellépésre akkor köteles, ha a törvényt sértés megszüntetésére hivatott szerv az Alaptörvényben, valamint törvényben és más jogszabályban vagy közjogi szervezetszabályozó eszközben meghatározott kötelezettsége ellenére a szükséges intézkedést nem teszi meg, vagy ha a törvényt sértésből eredő jogsérelem elhárítása érdekében azonnali ügyészi intézkedésre van szükség.

2. §

(1) Az 1. §-ban megjelölt feladatok teljesítése érdekében az ügyészség

a) a büntetőeljárásról szóló törvényben (a továbbiakban: büntetőeljárási törvény) meghatározott ügyekben nyomoz (ügyészségi nyomozás);

b) felügyel arra, hogy a nyomozó hatóság az önállóan végzett nyomozást a törvény rendelkezéseit megtartva végezze (nyomozás feletti felügyelet);

c) törvényben meghatározott egyéb jogokat gyakorol a nyomozással összefüggésben;

d) közvádlóként gyakorolja a vádemelés közhatalmi jogkörét; a bírósági eljárásban képviseli a vádat, továbbá gyakorolja a büntetőeljárási törvényben számára biztosított jogorvoslati jogokat;

e) törvényességi felügyeletet lát el a büntetések, a mellékbüntetések, az intézkedések, a személyi szabadságot elvonó és azt korlátozó eljárási kényszer-intézkedések, az utógondozás, valamint a bűnügyi, a szabálysértési és a körözési nyilvántartás végrehajtásáról szóló jogszabályi rendelkezések megtartása felett, továbbá közreműködik a büntetés-végrehajtási bíró eljárásában;

f) közreműködik abban, hogy a bírósági eljárásban a törvényeket helyesen alkalmazzák (az ügyész részvétele a bíróságok polgári, munkaügyi, közigazgatási és gazdasági jogi peres és nemperes eljárásaiban);

g) elősegíti, hogy a hatósági jogkört gyakorló, illetve bíróságon kívüli jogvitát intéző szervek a jogszabályok rendelkezéseit megtartsák;

h) kiemelt figyelmet fordít a kiskorúak által és sérelmükre elkövetett bűncselekmények üldözésére, a fiatalkorúak ellen indult szabálysértési és büntetőeljárás különös szabályainak betartására; törvényben meghatározott esetekben közreműködik a kiskorúak jogainak érvényre juttatásában és eljárást kezdeményez a szükséges gyermekvédelmi intézkedések megtétele érdekében;

i) ellátja a nemzetközi szerződésekből, különösen a jogsegély kérésével és nyújtásával összefüggésben rá háruló feladatokat;

j) teljesíti Magyarországnak az Eurojustban való részvételével kapcsolatos feladatokat;

k) ellátja a tevékenysége körében okozott jogsértések és károk megtérítése miatt indított perekben való képviselői feladatokat.

(2) A törvényben meghatározott feladatokat a legfőbb ügyész közvetlenül vagy az illetékes ügyész útján látja el.

3. §

(1) Az ügyészség független, csak a törvényeknek alárendelt önálló alkotmányos szervezet.

(2) Az ügyészség az Alaptörvényben és a törvényekben meghatározott feladatait a döntésért felelős ügyészségi alkalmazott személyének megállapítását biztosító, aláfölérendeltségen alapuló szervezeti rendben végzi.

(3) A legfőbb ügyész sem közvetlenül, sem közvetve nem utasítható valamely meghatározott tartalmú egyedi döntés meghozatalára vagy megváltoztatására.

(4) Az ügyészi tevékenységgel összefüggésben az ügyész jogait és kötelességeit csak törvény állapíthatja meg.

(5) A legfőbb ügyészt és az ügyészeket az országgyűlési képviselővel azonos mentelmi jog illeti meg.

(6) A legfőbb ügyészre az országgyűlési képviselők mentelmi jogával kapcsolatos eljárási szabályokat kell alkalmazni. A mentelmi jog felfüggesztése tárgyában az Országgyűlés a jelen lévő képviselők kétharmadának szavazatával dönt, a mentelmi jog megsértése esetén a szükséges intézkedést az Országgyűlés elnöke teszi meg.

(7) Az ügyész mentelmi jogának felfüggesztése tárgyában a legfőbb ügyész dönt, mentelmi jogának megsértése esetén a szükséges intézkedést a legfőbb ügyész teszi meg.

4. §

(1) Mindenki köteles biztosítani, hogy az ügyészek a részükre jogszabályban megállapított jogokat akadálytalanul gyakorolhassák.

(2) Ha törvény az ügyésznek utasítási jogkört biztosít, az utasított szervek az utasításnak kötelesek eleget tenni.

(3) Az ügyész feladat- és hatásköreinek ellátása során a bíróságok és más bíróságon kívüli jogalkalmazó szervek eljárásaiban keletkezett iratokba, az általuk vezetett nyilvántartásokba korlátozás nélkül betekinthet, az iratokból másolatot, a nyilvántartásokból adatszolgáltatást kérhet. Adatok és iratok szolgáltatása érdekében az ügyész más közhatalmat gyakorló szerveket, gazdálkodó és más szervezeteket megkereshet. A megkeresett szerv vezetője a megkeresésnek az ügyész által megjelölt határidőben köteles eleget tenni. Adatok és iratok büntetőeljárás során történő beszerzésére a büntetőeljárás törvény rendelkezései az irányadók.

(4) Az ügyész eljárása során az eljárással érintett szerv, személy rendelkezése alatt álló területre, helyiségbe – ha törvény vagy törvény felhatalmazása alapján jogszabály másként nem rendelkezik – igazolványa felmutatásával beléphet.

(5) Az ügyész szakértőt vehet igénybe, ha különleges szakértelemre is szükség van az ügy megítélése szempontjából bizonyítandó tény megállapításához.

5. §

(1) Az ügyész a tudomására jutott jogsértés vagy jogszabálysértő mulasztás miatt jogszabályban megállapított feltételek fennállása esetén büntető, fegyelmi, szabálysértési, illetve hatósági eljárást, büntetés-végrehajtási ügyekben kártérítési eljárást is kezdeményez. A kezdeményezés címzettje érdemi döntésének egy példányát köteles az ügyésznek haladéktalanul megküldeni.

(2) Az ügyész elbírálja a hatósági határozat, intézkedés, jogszabálysértő mulasztás ellen hozzá intézett kérelmeket, közérdekű bejelentéseket, jogsértésre utaló jelzéseket (a továbbiakban együtt: kérelem). Amennyiben a hozzá intézett kérelem vizsgálatára nincs hatásköre, gondoskodik annak áttételéről a hatáskörrel rendelkező szervhez.

(3) Ha a kérelmet az ügyész alaptalannak találja, indokolt állásfoglalásával elutasítja. A kérelmező a felülvizsgálat érdekében – az állásfoglalás kézbesítésétől számított – 8 napon belül a felettes ügyészséghez fordulhat, ennek lehetőségéről a kérelmezőt tájékoztatni kell.

(4) Ha törvény másként nem rendelkezik, a kérelem érdemi elbírálása mellőzhető, ha azt nem határidőben, vagy nem a jogosult terjesztette elő, vagy a kérelmet változatlan tényállás mellett az ügyészség már korábban elbírálta, továbbá ha a kérelmet a sérelmezett határozat jogerőre emelkedésétől, illetve a végrehajtás elrendelésétől számított egy éven túl nyújtják be. Az elbírálás mellőzéséről és annak okáról a kérelmezőt tájékoztatni kell.

6. §

(1) Az ügyészség a központi költségvetés szerkezetében önálló fejezet, a fejezet felügyeletét ellátó szerv vezetőjének jogköreit a legfőbb ügyész gyakorolja.

(2) A legfőbb ügyész összeállítja az ügyészség költségvetésére vonatkozó javaslatát és a költségvetésének végrehajtásáról szóló beszámolóját, és azt a Kormány a központi költségvetésről, illetve az annak végrehajtásáról szóló törvényjavaslat részeként változtatás nélkül terjeszti be az Országgyűlésnek.

7. §

(1) Az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak munkájuk során és magatartásukban az Alaptörvényt és a jogszabályokat kötelesek megtartani.

(2) Az ügyészek a törvényekben előírtaknak megfelelően, következetesen és méltányosan járnak el, ügyészi kötelezettségeiket legjobb szaktudásuk szerint teljesítik. E körben az ügyész

a) a tisztességes és hatékony bűnüldözés megvalósítása, a jogsértések megelőzése, a törvényesség biztosítása és az emberi jogok védelme érdekében nemzeti és nemzetközi szinten együttműködik a bíróságokkal, a nyomozó hatóságokkal, a büntető jogszabályok végrehajtásában közreműködő egyéb szervekkel, a bűnmegelőzést szolgáló kormányzati, közigazgatási és más szervekkel, a tudomány képviselőivel, a védőkkel, ügyvédi kamarákkal, jogvédő szervezetekkel;

b) az alapvető emberi jogok tiszteletben tartásával, a jogi előírásoknak megfelelően és a kölcsönös segítségnyújtás szellemében teljesíti más államok ügyészi szerveinek vagy más bűnüldöző hatóságainak megkereséseit;

c) az arra jogosult szerveknek adott tájékoztatás, vélemény adása során tárgyilagos és szakszerű véleményt ad;

d) mérlegelési jogkörét pártatlanul, méltányosan, a törvények megtartása mellett, külső befolyástól mentesen gyakorolja.

(3) Az ügyész

a) nem lehet olyan szervezet tagja, amely törvényt sértő tevékenységet folytat;

b) elfogultságot jelent be minden olyan ügyben, amelyhez személyes érdeke fűződik;

c) nem kérhet és nem fogadhat el ajándékot, adományt és egyéb előnyt tevékenységével kapcsolatban;

d) nem élhet vissza hivatali tekintélyével;

e) magánéletében is a hivatásához méltó magatartást tanúsít.

II. fejezet

Az ügyészség szervezete és működése, az ügyészek jogállása

8. §

(1) Magyarország ügyészi szervei:

a) a Legfőbb Ügyészség,

b) a fellebbviteli főügyészségek,

c) a főügyészségek,

d) a járási ügyészségek.

(2) Az ügyészségi nyomozás, továbbá indokolt esetben más ügyészségi feladatok ellátására önálló főügyészség, illetve járási szintű ügyészség létesíthető.

(3) Az ügyészség szervezetét, működését és illetékességét – törvényi keretek között – a legfőbb ügyész utasítással szabályozza.

(4) A legfőbb ügyészi utasítást az ügyészség hivatalos lapjában, az Ügyészségi Közlönyben, valamint a Hivatalos Értesítőben közzé kell tenni.

9. §

(1) A Legfőbb Ügyészség önállóan működő és gazdálkodó központi költségvetési szerv; jogi személy.

(2) A Legfőbb Ügyészséget a legfőbb ügyész, a fellebbviteli főügyészséget fellebbviteli főügyész, a főügyészséget főügyész, a járási ügyészséget vezető ügyész vezeti.

(3) A legfőbb ügyész, a legfőbb ügyész helyettes, a legfőbb ügyészségi főosztályvezető ügyész, a fellebbviteli főügyész és a főügyész az ügyészségek működésének, szakmai tevékenységének, a szakágak együttműködésének segítésére körlevelet adhat ki. A legfőbb ügyészi, a legfőbb ügyész helyettesi és a főosztályvezető ügyészi körlevelet az Ügyészségi Közlönyben közzé kell tenni.

10. §

(1) Az ügyészség tudományos és kutató intézménye az Országos Kriminológiai Intézet, amely a bűnözés kutatása, a kriminológia, a kriminalisztika és a büntető-jogtudományok elméletének és gyakorlatának fejlesztése céljából működik.

(2) Az Országos Kriminológiai Intézetre vonatkozó szabályokat legfőbb ügyészi utasítás határozza meg.

11. §

(1) Az ügyészi szervezetet a legfőbb ügyész vezeti és irányítja.

(2) A legfőbb ügyész

a) tanácskozási joggal részt vehet az Országgyűlés ülésein, valamint a Kúria teljes ülésein;

b) bűncselekmény nyomozását bármely nyomozó hatóságtól az ügyészség hatáskörébe vonhatja, az ügyek ügyészségi nyomozása során más nyomozó hatóságok tagjai közreműködését – szolgálati, közszolgálati jogviszonyukat nem érintve – az országos vezető egyetértésével igénybe veheti;

c) a büntetőeljárási törvényben meghatározottak szerint a büntetőügyekben hozott jogerős határozatok ellen felülvizsgálati indítványt vagy a törvényesség érdekében jogorvoslatot nyújthat be a Kúriához;

d) jogegységi eljárást kezdeményezhet a Kúria előtt, illetve a Kúria előtti jogegységi eljárásban gyakorolja törvényben meghatározott jogkörét;

e) indítványozza közvédas bűncselekmény vagy szabálysértés miatt a mentelmi jog felfüggesztését, illetve ha törvény az eljárás megindítását valamely szerv, személy hozzájárulásához köti, kezdeményezi a hozzájárulás megadását;

f) a büntetőeljárási törvényben meghatározott kiemelt jelentőségű ügyekben az eljárás ésszerű időn belül való, illetve soron kívüli elbírálásának biztosítása végett dönt arról, hogy az ügyész melyik bíróság előtt emeljen vádat;

g) jogszabály tervezetére – kivéve az önkormányzati rendelet tervezetét – véleményt nyilváníthat, az ügyészség jogállását, feladatkörét érintő jogszabályok tervezetére véleményt nyilvánít;

h) törvény kezdeményezésére, illetve rendelet és közjogi szervezetszabályozó eszköz kibocsátására jogosult szervnél jogszabály, illetve közjogi szervezetszabályozó eszköz alkotását, módosítását vagy hatályon kívül helyezését javasolhatja;

i) alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az ügyész részvételével folyó egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak, illetve bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangja biztosítása érdekében;

j) kezdeményezheti az Alkotmánybíróságnál jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát;

k) a Kúria előtti eljárásban a bíróságok ítélezési gyakorlatának egységesítése érdekében jogkérdésben, a közérdeket képviselve, saját kezdeményezésére, vagy bármely fél kérelmére kifejtheti, a Kúria felhívására kifejti szakmai véleményét akkor is, ha az ügyész az eljárásban nem vesz részt. A legfőbb ügyész véleményét, amely a Kúriát nem köti, az eljárásban részt vevő felekkel közölni kell.

(3) Ha a legfőbb ügyész az intézkedésben akadályoztatva van, vagy a legfőbb ügyészi tisztség nincs betöltve, jogkörét az előzetesen kijelölt legfőbb ügyész helyettes gyakorolja.

12. §

(1) Az ügyészek a legfőbb ügyésznek alárendelten működnek, számukra utasítást csak a legfőbb ügyész és a felettes ügyész adhat.

(2) Az ügyészi szervek közül

- a) a Legfőbb Ügyészség a fellebbviteli főügyészségeket és a főügyészségeket,
- b) a főügyészség a járási és a járási szintű ügyészségeket

irányítja.

(3) Felettes ügyészség

- a) a Legfőbb Ügyészség az összes ügyészi szerv;
- b) a főügyészség a megye (főváros) területén működő járási ügyészségek

tekintetében.

(4) Ha jogszabály vagy legfőbb ügyészi utasítás eltérően nem rendelkezik, felettes ügyész

a) a Legfőbb Ügyészségen: a legfőbb ügyész, a legfőbb ügyész helyettes, továbbá feladatkörében – ha az adott ügyben kiadmányozásra jogosult – a más vezető beosztású ügyész;

b) a fellebbviteli főügyészségen: a legfőbb ügyész, a legfőbb ügyész helyettes, a fellebbviteli főügyész, továbbá feladatkörében – ha az adott ügyben kiadmányozásra

jogosult – a Legfőbb Ügyészség ügyésze, a fellebbviteli főügyészhelyettes és a fellebbviteli főügyészség osztályvezető ügyésze;

c) a főügyészségen: a legfőbb ügyész, a legfőbb ügyész helyettes, a főügyész, továbbá feladatkörében – ha az adott ügyben kiadmányozásra jogosult – a Legfőbb Ügyészség ügyésze, a főügyészhelyettes és a főügyészségi osztályvezető (csoportvezető) ügyész;

d) a járási ügyészségen: a *c)* pontban említett ügyész, valamint a vezető ügyész, továbbá feladatkörében – ha az adott ügyben kiadmányozásra jogosult – a főügyészségi ügyész és a vezetőhelyettes ügyész, illetve az osztályvezető ügyész és a csoportvezető ügyész.

13. §

(1) A felettes ügyész az alárendelt ügyészeket utasíthatja, tőlük bármely ügy elintézését saját hatáskörébe vonhatja, illetve az ügy elintézésére más – alárendelt – ügyészt jelölhet ki.

(2) Ha a Legfőbb Ügyészségnek a 12. § (4) bekezdésének *a)* pontjában megjelölt ügyésze a járási ügyészt utasítja vagy attól valamely ügy elintézését elvonja, erről a felettes főügyészt (főügyészséget) egyidejűleg tájékoztatja.

(3) Az utasítás végrehajtása során az utasítottnak a közvetlen felettesét tájékoztatnia kell, ha az utasítást nem tőle kapta, kivéve, ha az utasítás olyan ügyben történt, amelynek az intézéséből a közvetlen felettest kizárták.

14. §

(1) Az ügyészi szerv vezetője

a) a költségvetési keretek között gondoskodik az ügyészség működéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételekről;

b) gyakorolja a legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló törvény által hatáskörébe utalt munkáltatói jogköröket;

c) a legfőbb ügyész utasításában meghatározott kivételekkel irányítja az ügyészség gazdálkodási tevékenységét;

d) ellenőrzi az eljárási határidők megtartását;

e) gondoskodik az ügyviteli és igazgatási szabályok megtartásáról;

f) irányítja és ellenőrzi az alárendelt vezető ügyészek igazgatási tevékenységét;

g) biztosítja az érdekképviseltek jogainak gyakorlását;

h) felelős az ügyészségek működésével kapcsolatban törvényben előírt személyes adatokat tartalmazó, valamint jogszabályokban elrendelt – személyes adatokat nem tartalmazó – nyilvántartások vezetéséért, adatok szolgáltatásáért;

i) gondoskodik az ügyészség ügyfélfogadási idejének az ügyészség honlapján történő közzétételéről;

j) ellátja azokat az egyéb feladatokat, amelyeket jogszabály vagy legfőbb ügyészi utasítás a feladatkörébe utal.

(2) Az (1) bekezdés *a)* és *c)* pontjában foglalt feladatköröket – a járási ügyészségek tekintetében – a főügyész gyakorolja.

15. §

(1) Az ügyészi feladatokat az ügyészek mellett – nem teljes ügyészi jogkört gyakorló – alügyészek, ügyészségi fogalmazók és ügyészségi megbízottak is végzik, munkájukat más ügyészségi alkalmazottak (tisztviselők, írnokok és fizikai alkalmazottak) segítik.

(2) Az ügyészi jogkörben eljáró alügyészt és ügyészségi fogalmazót az eljárási cselekménye tekintetében – a 21. § (3) bekezdésében meghatározott körben – az ügyész kötelezettségei terhelik, és az ügyésszel azonos jogok illetik meg.

III. fejezet**Az ügyészség büntetőjogi tevékenysége****16. §**

(1) Az ügyész köteles biztosítani

a) minden, a hivatali tevékenysége során tudomására jutott bűncselekmény következetes üldözését; továbbá

b) hogy senkit törvényellenesen ne vonjanak büntetőjogi felelősségre, ne fosszanak meg személyi szabadságától, senkit törvénytelen jogfosztás, korlátozás vagy zaklatás ne érjen.

(2) A bűnözés elleni küzdelem érdekében az ügyész összehangolt intézkedéseket kezdeményezhet a nyomozó hatóságoknál, illetve más érdekelt szerveknél.

1. Az ügyész feladatai a nyomozással és a vádemeléssel kapcsolatban**17. §**

(1) Az ügyész a vádemelés feltételeinek megállapítása végett

a) nyomozást végeztet;

b) felügyeli a nyomozó hatóság önálló nyomozását; illetve

c) a büntetőeljárási törvényben meghatározott esetekben a nyomozást maga végzi.

(2) A nyomozás során az ügyész a büntetőeljárás hatékony és a lehető leggyorsabb lefolytatása érdekében rendelkezik az ügyről, a nyomozás elvégzendő feladatairól. A nyomozásra vonatkozó intézkedéseikért, az általa elvégzett eljárási cselekmények, az általa tett intézkedések és meghozott határozatok megalapozottságáért, jogszerűségéért felelős.

(3) A nyomozás feletti felügyelet keretében az ügyész a törvényben meghatározott jogkörei felhasználásával minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy a nyomozó hatóság az önálló nyomozását törvényesen, az emberi jogok tiszteletben tartásával, a vádemelés kérdésében történő döntésre alkalmas módon teljesítse. Így különösen

a) megvizsgálhatja és megváltoztathatja a nyomozó hatóság határozatait és a nyomozás során tett intézkedéseit, az esetleges jogsértés kiküszöbölése iránt haladéktalanul intézkedik;

b) a nyomozó hatóságot a nyomozással kapcsolatban utasíthatja, az utasításának végrehajtását ellenőrzi;

c) elbírálja a nyomozás során előterjesztett, a feladatkörébe tartozó jogorvoslati kérelmeket.

(4) Az ügyész gondoskodik arról, hogy a nyomozás során a büntetőeljárás résztvevőinek jogai érvényesüljenek.

18. §

(1) Az ügyészségi nyomozás elrendeléséig – a rendőrségi törvényben meghatározott okokból és szabályok szerint – titokban információ gyűjthető. Ahol a rendőrségi törvény a titkos információgyűjtés körében a rendőri szerv, vagy annak vezetője számára állapít meg jogokat és kötelezettségeket, ott az ügyészségi nyomozást végző ügyészi szervet, vagy annak vezetőjét kell érteni.

(2) Ha a rendőrségi törvény a bírói engedélyhez nem kötött titkos információgyűjtés keretében végzett cselekményhez az ügyész engedélyét (hozzájárulását, jóváhagyását) írja elő, az engedélyezés jogkörét a felettes ügyész gyakorolja.

(3) Az ügyész (felettes ügyész) a titkos információgyűjtés elvégzése érdekében – a feljelentés elutasításának, vagy a nyomozás megszüntetésének kilátásba helyezése, valamint az adatkérés kivételével – a nyomozó hatóságot utasítja, vagy titkos információgyűjtés végzésére jogosult más szolgálatot (hivatalt) megkeresi.

(4) Ha a titkos információgyűjtés szükségessége a nemzetbiztonsági szolgálatok (hivatalok) hivatásos állományú tagját érintően merül fel, az ügyész e tényről tájékoztatja azon szolgálat főigazgatóját, amelynek állományába az érintett személy tartozik. A titkos információgyűjtés elvégzésére ilyen esetben az ügyész az érintett nemzetbiztonsági szolgálatot (hivatalt) is felkérheti.

(5) Az ügyészségi nyomozás során a bírói engedélyhez kötött titkos adatszerzésre a büntetőeljárás törvény rendelkezései az irányadók.

19. §

(1) Közvádltként az ügyész dönt a vádemelésről, vagy az eljárás más, a büntetőeljárás törvényben meghatározott módon történő befejezéséről.

(2) A vádnak törvényesen beszerzett bizonyítékokon kell alapulnia.

(3) Az ügyész gondoskodik arról, hogy az ügy eldöntéséhez szükséges minden tény, bizonyíték és jogi okfejtés a bíróság elé kerüljön.

20. §

(1) A büntetőeljárásról szóló törvény eltérő rendelkezése hiányában az ügyész a határozatot, vagy intézkedést a büncselekményre a Büntető Törvénykönyvben meghatározott elévülési időn belül hivatalból is felülvizsgálhatja.

(2) A hivatalból történő felülvizsgálat különösen akkor indokolt, ha a felülvizsgálandó határozat vagy intézkedés megalapozatlan vagy törvényt sértő, illetve a felmerült új tény vagy körülmény vádemelést eredményezhet.

*2. A büntetőbíróságok előtti ügyészi tevékenység***21. §**

(1) Az ügyész az igazságszolgáltatás közreműködőjeként érvényesíti az állam büntetőigényét a büntetőbíróságok előtt, egyúttal közreműködik abban, hogy a bíróságok határozatai megfeleljenek az Alaptörvénynek és a törvényeknek.

(2) E feladat megvalósítása érdekében az ügyész

- a) a büntető ügyekben a tárgyaláson képviseli a vádat, a váddal rendelkezhet;
- b) a bíróság döntése előtt az ügyben felmerülő minden kérdésben indítványt tehet;
- c) gyakorolja a büntetőeljárás törvényben számára biztosított jogorvoslati jogokat.

(3) A vád képviselét – törvényben meghatározott esetben – alügyész és ügyészségi fogalmazó is elláthatja.

*3. A törvényekben meghatározott joghátrányok végrehajtása
törvényességének felügyelete***22. §**

(1) Az ügyész az e címben foglalt felügyeleti tevékenysége során bármely időpontban és helyen ellenőrizheti a törvényekben meghatározott joghátrányok és jogkorlátozások végrehajtásának, a fogva tartottakkal való bánásmódnak a törvényességét, a végrehajtás alatt állók jogvédelmére vonatkozó rendelkezések érvényesülését. E rendelkezés megfelelő alkalmazásával jár el az utógondozás és a bűnügyi nyilvántartás vonatkozásában is.

(2) Az (1) bekezdés szerinti ellenőrzéssel érintett – személyi szabadságot kizáró vagy korlátozó, illetve más jogot korlátozó joghátrányokat végrehajtó – szerv vezetője köteles az ügyésznek a törvények megtartására és a fogva tartás körülményeire vonatkozó rendelkezését teljesíteni. E szerv vezetője az ügyészi rendelkezésben foglalt utasítás ellen felettes szerve útján – 15 napon belül – előterjesztést tehet a felettes ügyészhez, amelynek nincs halasztó hatálya.

(3) Az ügyész köteles haladéktalanul szabadlábra helyezni azt, akit törvényes határozat nélkül vagy a határozatban megjelölt időponton túl tartanak fogva.

(4) Az ügyész törvénysértő gyakorlat vagy mulasztásban megnyilvánuló törvénysértés megszüntetése érdekében felhívással fordul az illetékes vezetőhöz, aki ez alapján intézkedni köteles. Az illetékes vezető az ügyészi felhívás ellen 15 napon belül – felettes szerve útján – előterjesztést tehet a felettes ügyészhez, amelynek az ügyészi felhívásban foglaltak végrehajtására halasztó hatálya van.

23. §

(1) Az ügyész a büntetés-végrehajtáshoz kapcsolódó bírósági eljárásban részt vehet, indítványt tehet, illetve jogorvoslattal élhet.

(2) Ha az ügyész a bíróság büntetés-végrehajtási igazgatási tevékenységével összefüggésben intézkedésre okot adó körülményt észlel, a jogszabályi rendelkezés érvényesülésének biztosítása érdekében az illetékes bíróság elnökének intézkedését kezdeményezi.

24. §

(1) Felügyeleti jogkörében az ügyész

a) meghallgathatja a fogva tartottakat, illetve megvizsgálhatja a büntető ügyben hozott határozatok végrehajtásával kapcsolatos panaszokat,

b) megtekintheti a fogva tartás körülményeit és rendjét szabályozó utasításokat, a fogva tartási iratokat,

c) a végrehajtás bármely kérdésében vizsgálatot tarthat, illetve az ellenőrzött szervet vizsgálat tartására kérheti fel,

d) a végrehajtásra illetékes szervek vezetőitől iratok és adatok rendelkezésre bocsátását, illetve megküldését, továbbá felvilágosítás adását kérheti,

e) a végrehajtási szerveknél általános érvényű rendelkezés (intézkedés, utasítás stb.) kiadását, módosítását vagy hatályon kívül helyezését kezdeményezheti.

(2) Az illetékes szerv vezetője az (1) bekezdés *c)* és *d)* pontjában megjelölt ügyészi felkérésnek köteles haladéktalanul eleget tenni. Amennyiben az illetékes szerv vezetője az (1) bekezdés *e)* pontjában foglalt kezdeményezéssel nem ért egyet, a 22. § (4) bekezdésben meghatározott módon előterjesztésnek van helye.

4. A nemzetközi bűnügyi együttműködés

25. §

(1) Amennyiben a nemzetközi bűnügyi együttműködésről szóló törvények másként nem rendelkeznek, a legfőbb ügyész dönt

a) a büntetőeljárás külföldi hatóság részére történő átadásáról vagy a külföldi hatóságnál történő feljelentésről;

b) a külföldi hatóság által felajánlott büntetőeljárás átvételéről, valamint

c) másik állam igazságügyi hatósága részére adható, illetve az attól kérhető eljárási jogsegélyek tárgyában.

(2) Az (1) bekezdés szerinti nemzetközi bűnügyi együttműködés során az ügyészégi adatkezelésre vonatkozó rendelkezések figyelembe vételével kell eljárni.

IV. fejezet **Az ügyészség közérdekvédelmi feladatai**

5. A közérdekvédelmi feladatok közös szabályai

26. §

(1) Az ügyészségnek e törvényben nem szabályozott, az igazságszolgáltatás közreműködőjeként gyakorolt büntetőjogon kívüli közérdekű feladat- és hatásköreiről külön törvények rendelkeznek. Az ügyész ezeket a hatásköreit a törvénysértés kiküszöbölése érdekében elsősorban bírósági peres és nemperes eljárások megindításával (perindítási jog), valamint hatósági eljárások kezdeményezésével és jogorvoslat előterjesztésével gyakorolja (a továbbiakban együtt: fellépés).

(2) Az ügyész – törvény eltérő rendelkezésének hiányában – intézkedésének megalapozása érdekében hivatalból vizsgálatot folytat, ha a tudomására jutott adat vagy más körülmény megalapozottan súlyos törvénysértésre, mulasztásra vagy törvénysértő állapotra (a továbbiakban együtt: törvénysértés) utal.

(3) Azokban az ügyekben, amelyekben az ügyész fellép, és az ellenérdekű fél a fellépésre okot adó körülményt saját maga is orvosolni tudja, az ügyész a fellépését megelőzően önkéntes teljesítésre történő felhívással (a továbbiakban: felhívás) élhet, amelyben 60 napon belüli határidő tűzésével indítványozza a törvénysértés megszüntetését. A felhívás címzettje a megadott határidőn belül az iratok megküldésével tájékoztatja az ügyészt arról, hogy a törvénysértést orvosolta, testületi döntést igénylő esetben a testület összehívásáról intézkedett, vagy – indokai kifejtésével – arról, hogy a felhívásban foglaltakkal nem ért egyet.

(4) Ha a felhívás címzettje az ügyész által megadott határidőn belül a felhívásban foglaltaknak nem tesz eleget, nem válaszol, vagy a felhívásban foglaltakkal nem ért egyet, az ügyész 30 napon belül fellép, vagy értesíti a címzettet az eljárása megszüntetéséről. Testületi döntést igénylő esetben ezt a határidőt a testület döntést hozó ülésének időpontjától kell számítani.

(5) Ha az ügyész törvényben meghatározott fellépési joga mérlegelésen alapul, és a fellépés mellőzéséről dönt, a fellépés érdekében hozzá forduló kérelmezőt indokolt állásfoglalásban köteles erről tájékoztatni. A kérelmező jogosult – a kézhezvételtől számított 8 napon belül – a felettes ügyésznél az állásfoglalás felülvizsgálatát kezdeményezni. A felülvizsgálat lehetőségéről a kérelmezőt tájékoztatni kell.

(6) A felhívás szabályait a 27-30. §-ban szabályozott eljárásokban, az ott meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

(7) A törvénysértésnek nem minősülő hiányosságra és az olyan, csekély jelentőségű törvénysértésre, amely fellépést nem tesz indokoltá, az ügyész jelzésben hívja fel az illetékes szerv vezetőjének figyelmét. Ha az ügyész ezt kéri, az illetékes szerv vezetője a jelzéssel kapcsolatos álláspontjáról az ügyészt harminc napon belül értesíti.

6. Az ügyész részvétele peres és nemperes eljárásokban

27. §

(1) Az ügyész

a) a perben felperesként vagy az ellene indított perben alperesként vesz részt,
 b) a mások között folyó perben törvény felhatalmazása alapján felléphet, vagy
 c) a más által indított perbe – törvényben meghatározott esetben és módon –
 beléphet.

(2) Az ügyészt abban a peres vagy nemperes eljárásban, amelyet törvény alapján indít, vagy ellene indítanak, a féllel azonos jogok illetik meg.

(3) Perbeli fellépése esetén az ügyész a fél jogait gyakorolja, de köteles tiszteletben tartani a felek rendelkezési jogát.

(4) Az ügyészt jogorvoslati jog illeti meg a peres és nemperes eljárásban hozott határozatok közül azokkal szemben, amelyet törvény alapján vele bármely módon közölni kell. Törvény által meghatározott esetben az ügyészt jogorvoslati jog illeti meg akkor is, ha az eljárásban félként nem vett részt, vagy a határozatot vele közölni nem kellett.

(5) Törvény perindításra jogosíthatja az ügyészt különösen:

a) a nemzeti vagyonnal történő rendelkezéssel,
 b) a közpénzek jogszerűtlen felhasználásával,
 c) a semmis szerződéssel a közérdekben okozott sérelem megszüntetésével,
 d) a közhiteles nyilvántartásba bejegyzett adatokkal,
 e) a környezet, természet és termőföld védelmével,
 f) magánszemélyek fogyasztói szerződése (általános szerződési feltételek)
 megtámadásával,
 g) családi jogállás megváltoztatásával

összefüggésben.

(6) Ha törvény az ügyészt perindításra jogosítja, az eljárás közérdekűségét vélelmezni kell.

7. Egyes jogi személyekkel és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel kapcsolatos ügyészi feladatok

28. §

(1) Az ügyészt törvényben meghatározott jogi személyek, jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek (a továbbiakban együtt: jogi személy) közhiteles nyilvántartásba vételét (bejegyzését), törlését elrendelő, valamint a nyilvántartásba bejegyzett adatok változásával kapcsolatban hozott bírósági határozattal (hatósági döntéssel) szemben jogorvoslati vagy perindítási jog illeti meg. Ha a közhiteles nyilvántartás adata törvénysértő, vagy utóbb törvénysértővé vált, az ügyész – törvényben meghatározott feltételek alapján – az adat törlését, kijavítását, megváltoztatását kezdeményezheti.

(2) Ha törvény alapján az ügyész jogi személy működésének törvényességét ellenőrizheti, a jogi személy nyilvántartásba vételéről (bejegyzéséről), illetve nyilvántartási adataiban elrendelt változásról rendelkező bírósági határozatot (hatósági döntést) az ügyésszel közölni kell.

(3) Ha jogi személy működésének törvényessége felett bíróság, közigazgatási hatóság, vagy bíróságon kívüli más jogalkalmazó szerv gyakorol törvényességi felügyeletet, az ügyész – törvényben meghatározott feltételek alapján – törvényességi felügyeleti eljárást kezdeményezhet.

(4) Törvény felhatalmazása alapján az ügyész a jogi személy feloszlata, megszüntetése vagy a törvényes működés helyreállítása érdekében pert indít, ha a tudomására jutott súlyos jogszabálysértés, illetve más adat vagy körülmény folytán alappal tehető fel, hogy a jogi személy a működését beszüntette, illetve Alaptörvényt, vagy jogszabályt sértő tevékenységet folytat. Ha törvény kifejezetten nem zárja ki, az ügyész pert indít akkor is, ha a jogszabálysértés a jogi személy törvényes működését veszélyezteti.

(5) A működés beszüntetése, illetve folyamatos törvénysértés esetét kivéve a pert megelőző felhívásra az ügyész tudomásra jutásától számított 6 hónapon belül, de legfeljebb az arra okot adó körülmény bekövetkezését követő 3 éven belül kerülhet sor.

8. Egyes hatósági eljárásokhoz és intézményekhez kapcsolódó ügyészi feladatok

29. §

(1) Az ügyész ellenőrzi a közigazgatási hatóságok, valamint a bíróságon kívüli más jogalkalmazó szervek által hozott egyedi, bíróság által felül nem bírált jogerős vagy végrehajtható döntések, valamint hatósági intézkedések törvényességét.

(2) Ha törvény másképp nem rendelkezik, az ügyész a közigazgatási hatósági döntés érdemére kiható törvénysértés esetén a jogerőre emelkedéstől, vagy a végrehajtás elrendelésétől számított legfeljebb egy éven belül, kötelezettséget megállapító, jogot elvonó vagy korlátozó döntés esetén a végrehajtáshoz való jog elévüléséig, követelés biztosítását vagy dolog zárlatát elrendelő döntéssel szemben mindaddig, amíg ez az állapot fennáll, felhívással él a törvénysértés megszüntetése érdekében.

(3) Az ügyész a felhívásban indítványozhatja a törvénysértő döntés végrehajtásának felfüggesztését. A felhívás címzettje a végrehajtást a döntéséig köteles azonnal felfüggeszteni, és erről az ügyészt egyidejűleg tájékoztatni.

(4) Az ügyész a felhívását az ügyben eljáró szerv felügyeleti szervéhez nyújtja be. Ha a döntést hozó szervnek nincs felügyeleti szerve, vagy felügyeleti szerve a Kormány, a felhívást az ügyész a döntést hozó szervhez nyújtja be.

(5) A felhívás eredménytelensége esetén az ügyész az alapügyben hozott jogerős döntést támadhatja meg bíróság előtt.

(6) Törvény egyes közigazgatási és szabálysértési eljárásban elrendelt kényszerintézkedések foganatosítását, egyéb eljárási cselekmények elvégzését, illetve titkos információszerzésre irányuló – büntetőeljáráson kívüli – hatósági eljárás megindítását az ügyész előzetes jóváhagyásához kötheti vagy feljogosíthatja az ügyészt ezek megtiltására.

(7) Az ügyész ellenőrizheti a gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet folytató intézmények működésének törvényességét. A feltárt törvénysértés megszüntetése érdekében az ügyész az intézmény vezetőjénél felhívással élhet. Amennyiben az intézmény vezetője a felhívással nem ért egyet, fenntartójához fordul. Az intézmény fenntartója a felhívás tartalmáról egyeztetést kezdeményez a felettes ügyészséggel, ezzel egyidejűleg a javasolt intézkedésnek az egyeztetés lezárulásáig történő elhalasztásáról dönthet.

9. A szabálysértési ügyekkel kapcsolatos ügyési feladatok

30. §

(1) Ha a szabálysértési hatóság bűncselekményt bíralt el szabálysértésként, az ügyész a határozat ellen a bűncselekmény elévülési idején belül élhet felhívással.

(2) A jogerős döntés ellen az elkövető javára az elkövetett szabálysértésről a nyilvántartásban kezelt adatok törlési határidejéig van helye felhívásnak.

(3) Az ügyész a bíróság előtti eljárásban a szabálysértési hatóság felhívással kapcsolatos észrevételeire nyilatkozatot és az ügy eldöntésére irányuló indítványt tehet.

(4) Az ügyész törvényben meghatározott szabályok szerint elbírálja a szabálysértési hatóság intézkedése és határozata ellen benyújtott panaszt. Az ügyész határozata a szabálysértési hatóságra kötelező.

(5) A szabálysértési hatóság eljárást megszüntető határozatát az ügyész számára megismerhetővé teszi.

(7) Törvényben meghatározott okból és esetekben a bíróság jogerős határozata ellen az ügyész külön törvény szerint jogorvoslattal élhet.

V. fejezet
Az ügyészségi adatkezelés

31. §

(1) Az ügyészség törvényben szabályozott büntetőjogi, közérdekvédelmi, valamint ügyviteli, statisztikai és tudományos kutatási célú feladatainak ellátásához – az ügyészi szervezetben kijelölt központi, területi és helyi adatkezelő szervein keresztül, legfőbb ügyészi utasításban felsorolt adatkörben – személyes és különleges adatokat kezelhet.

(2) Az ügyészségi adatot kezelő szerv vezetője informatikus ügyészségi alkalmazott közreműködésével gondoskodik a személyes adatok körében a jogosulatlan hozzáférés, közlés, megváltoztatás vagy törlés megelőzéséről, illetve a törlés szabályozását biztosító technikai és logikai védelemről.

(3) Az ügyészségi adatot kezelő szerv gondoskodik arról, hogy a személyes adatok védelmének biztosítása érdekében

a) az érintett az adatkezelő szerv által kezelt adataihoz – ha törvény kivételt nem tesz – hozzáférhessen, illetve gyakorolhassa a helyesbítéshez vagy a törléshez való jogát;

b) a tárolt adatokat töröljék, ha azok kezelésének oka – törvény rendelkezése szerint – megszűnt, vagy a bíróság az adatvédelmi eljárás során a törlést elrendelte.

32. §

(1) Az ügyészség tevékenysége során a rendőrségtől és más hatóságoktól az általuk kezelt személyes és különleges adatokat a felhasználás céljának megjelölésével átveheti és – a törvény korlátai között – kezelheti. Az adatátvétel tényét mind az adatátadó, mind az adatátvevő szervnél dokumentálni kell. Az ügyészség által történő adatátvételért, illetve az adat felhasználását érintő utasítások jogszerűségéért az átvevő ügyészségi szerv vezetője, az utasítástól eltérő átvételért és felhasználásért az átvevő, illetve felhasználó ügyészségi alkalmazott felel, a visszaélés személyes adattal bűncselekményének megvalósulása esetén a büntetőjogi felelősség a bűncselekményt elkövetett ügyészségi alkalmazottat terheli.

(2) Az ügyviteli, igazgatási, illetőleg szolgálati jellegű adatok a legfőbb ügyész engedélye nélkül nem továbbíthatók és nyilvánosságra nem hozhatók. Ezen adatkörbe tartoznak különösen azok az iratok, melyekhez joghatás nem fűződik (belső feljegyzések, elemzések, jelentések, tervezetek, az ügyészi szervezeten belül kiadott egyedi utasítások).

(3) A nyomozó hatóságnak egyedi ügyben adott utasítások csak a büntetőeljárás jogerős befejezése után hozhatók nyilvánosságra.

(4) A (2)-(3) bekezdésben foglaltaktól közérdekből vagy különös méltánylást érdemlő esetben a legfőbb ügyész eltérhet.

(5) Az ügyészség a büntetőjogi tevékenysége során keletkező és általa kezelt személyes adatokról – a büntetőeljárás szabályainak megfelelően – az érintetteknek a nyilvántartási határidő lejártáig tájékoztatást nyújt, kérelemre adathelyesbítést végez. Az eljárás jogerős befejezésével az adatkezelés célja nem szűnik meg, ezért az ügyészség az

adatot a külön törvény alapján kiadott iratkezelési szabályzatban meghatározott határidőig kezelheti.

(6) Az ügyészség a büntetőjogi tevékenysége során keletkező és általa kezelt adatokat a büntetőügyben eljáró más hatóság, a büntetés-végrehajtási szervezet és a nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint fegyelmi eljárásban történő felhasználáshoz a Magyar Honvédség és a rendőrség; a kegyelem iránti előterjesztéshez, továbbá jogsegélykérelem elintézéséhez és a bűnügyi jogsegélyről szóló jogszabályokban meghatározott, illetve nemzetközi egyezményből eredő feladatai teljesítéséhez az igazságügyért felelős miniszter részére kérelemre – a kérelmező szerv által törvény alapján kezelhető adatok körére kiterjedően – átadhatja. Az adatátadást, illetőleg az adatátvételt mindkét szervnél dokumentálni kell.

(7) Az ügyészség a titkos információgyűjtés alkalmazásával érintett személyek (beleértve az ügyészséggel együttműködőket és a fedett nyomozókat is) adatait – a különleges eszközzel végzett megfigyelés során rögzített érdektelen információ vagy az ügyben nem érintett személy adatai kivételével – és az alkalmazás eredményét

a) ha büntetőeljárás nem indul, a titkos információgyűjtés lezárását követő legfeljebb 2 évig;

b) büntetőeljárás lefolytatása esetén a büntethetőség elévüléséig;

c) elítélés esetén a büntetett előlethez fűződő hátrányok alóli mentesítésig, illetve legfeljebb 20 évig;

d) együttműködők, illetőleg fedett nyomozók esetén az együttműködés, illetőleg a fedett nyomozói tevékenység megszűnésétől számított 20 évig

kezelheti.

(8) A különleges eszközzel végzett megfigyelés során rögzített érdektelen információt, illetve az ügyben nem érintett személy adatait az ügyész az adatok átvételét követően haladéktalanul, de legkésőbb 48 órán belül megsemmisíti.

(9) Az ügyészség Magyarországgal két- és többoldalú nemzetközi szerződés alapján együttműködő nemzetközi bűnüldöző és igazságszolgáltatási szervezetek részére az ügyészségi nyomozás körébe tartozó bűncselekményekkel összefüggésben keletkezett személyes adatokat – beleértve a bűnügyi, valamint a titkos információgyűjtés során keletkezett adatokat is – ezen szervezeteknek, illetve szervezetektől nemzetközi szerződés, valamint az e szervezetekkel való együttműködésre vonatkozó törvény rendelkezéseinek alkalmazásával adhat át, illetve ilyen adatokat vehet át. Az átadás, illetve az átvétel feltétele, hogy a személyes adatok kezelésének követelményei az adatkezelőnél minden egyes adat tekintetében teljesüljenek.

(10) Bünmegelőzési, bűnüldözési és nemzetbiztonsági érdekből a legfőbb ügyész jogosult az ügyészség által kezelt személyes adatoknak más adatkezelésekkel történő összekapcsolását, külföldi adatkezelők részére történő átadását engedélyezni, feltéve, hogy az adatkezelés feltételei minden egyes személyes adatra nézve teljesülnek. A külföldi adattovábbításnak nemzetközi szerződésen vagy viszonyosságon kell alapulnia.

33. §

Az ügyészség büntetőjogi tevékenysége körében keletkezett, vagy kezelt személyes adatokat – a 34. § (2)-(3) bekezdésben foglalt kivétellel – elkülönítve kell kezelni az ügyészség közérdekvédelmi tevékenysége során keletkezett vagy kezelt személyes adatoktól. Az ügyészség közérdekvédelmi tevékenysége során keletkezett vagy kezelt személyes adatok kezelésére a 32. § (3)-(10) bekezdés rendelkezései nem alkalmazhatók.

34. §

(1) Az ügyészség a közérdekvédelmi tevékenysége során átveheti és kezelheti, a bíróság részére átadhatja a büntetőjogi tevékenysége során keletkezett személyes és különleges adatot, amely a külön törvény felhatalmazása alapján az ügyész által közérdekből indítható polgári peres és a nemperes eljárásokban az eljárás megindításához vagy az eljárás szempontjából jelentős tények megállapításához szükséges.

(2) Az ügyészség a büntetőjogi tevékenysége során átveheti és kezelheti az ügyészség közérdekvédelmi tevékenysége során kezelt személyes és különleges adatot, amely a büntető és büntetőeljárási jogszabályok alkalmazása szempontjából jelentős tények megállapításához szükséges.

(3) Az ügyészség a közérdekvédelmi tevékenysége során a bíróságtól, az eljárással érintett szervtől vagy személytől, valamint az egyéb olyan szervtől, személytől, amelyet törvény arra kötelez, hogy az ügyész megkeresésére adatot szolgáltatson, átveheti és kezelheti a tevékenysége ellátásához szükséges személyes és különleges adatot. Ezen adatokat, valamint a közérdekvédelmi tevékenysége során keletkezett, vagy az érintettől származó adatot a bíróság, vagy hatóság részére továbbíthatja, ha az szükséges az ügyész által indítható polgári peres és nemperes eljárásokban az eljárás megindításához, az eljárás szempontjából jelentős tények megállapításához, a hatóság nem kizárólag kérelemre megindítható eljárásának megindításához, a hatóság eljárása szempontjából jelentős tények megállapításához, vagy az ügyészséghez érkezett kérelem, panasz kivizsgálásához.

(4) A közérdekvédelmi tevékenysége során keletkező és általa kezelt adatokról az ügyészség az érintettnek tájékoztatást nyújt, kérelemre adathelyesbítést végez.

35. §

(1) Az ügyészség által kezelt adatok statisztikai célokra csak egyedi azonosításra nem alkalmas formában használhatók fel.

(2) Statisztikai adatok – a rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok kivételével – csak az (1) bekezdésben meghatározott módon adhatók át külső szervek számára.

(3) Tudományos kutatás céljára a legfőbb ügyész, az illetékes legfőbb ügyész helyettes vagy az általa feljogosított ügyészségi vezető engedélyével lehet az adatokat rendelkezésre bocsátani.

(4) A tudományos kutatások eredményei, illetve a statisztikai feldolgozások nyilvánosságra hozhatók, ha a bennük szereplő adatok egyedi azonosításra nem alkalmasak.

36. §

(1) Az ügyész, alügyész, ügyészségi fogalmazó és ügyészségi megbízott – törvényben szabályozott feladatainak ellátásához – az ügyészi szervezetben, illetve más szervek körében kezelt, személyes és különleges adatokat törvényben szabályozott megszorításokkal kezelhet.

(2) Az ügyész, alügyész, ügyészségi fogalmazó és ügyészségi megbízott a hivatala gyakorlása során a tudomására jutott adatokat köteles a minősített adat védelmére, a magántitokra és a személyes adatok védelmére, továbbá a statisztikára, valamint a közérdekű adatok nyilvánosságára vonatkozó szabályok szerint – az e törvényben meghatározott eltérésekkel – kezelni.

(3) Az ügyész, alügyész, ügyészségi fogalmazó és ügyészségi megbízott közvetlenül vagy az ügyészségi informatikai eszközök felhasználásával – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a feladatkörének ellátása során jogosult arra, hogy:

a) a büntetőeljárásról szóló törvényben, illetve e törvényben meghatározott feladatai teljesítése érdekében szükség szerint – az általános munkarend korlátaitól függetlenül – térítés nélkül igénybe vegye a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás, a központi szabálysértési nyilvántartás, a közúti közlekedési nyilvántartás, a külföldre utazásban korlátozottakra és az útlevelekre vonatkozó nyilvántartások, a külön törvény szerinti bűnügyi nyilvántartási rendszer, a személy- és tárgykörözések nyilvántartása, a cégnyilvántartás, az ingatlan-nyilvántartás, a büntetés-végrehajtási intézetekben fogva tartottak nyilvántartása, a határregisztrációs rendszer, a vámregisztrációs és vámáru-nyilatkozat feldolgozó rendszer, továbbá az egyes nyomozó szervek nyomozást támogató informatikai rendszereinek adatszolgáltatását; az erre irányuló adatkéréseket hiányos és töredék adatok esetén is teljesíteni kell;

b) az általa beszerzett, illetőleg az eljárása során keletkezett személyes adatokat törvény által megállapított részletes szabályok szerint kezelje; a minősített adat az ügyészt, alügyészt, ügyészségi fogalmazót és az ügyészségi megbízottat – a nemzetbiztonsági szervek minősített adatkezelését kivéve – nem akadályozhatja, de a minősített adat megtartására vonatkozó rendelkezések rá nézve is kötelezőek;

c) a legfőbb ügyész – vagy az általa feljogosított ügyészségi vezető – engedélyével közérdekből az ügykörébe tartozó személyes adatok közül az érintett nevét és az ügykapcsolatot nyilvánosságra hozza.

(4) Az (1)-(3) bekezdésben foglalt adatkezelési szabályokat a tisztviselő, az írnok és a fizikai alkalmazott is köteles betartani. Adatkezelésük részletes szabályait a munkáltatói jogkör gyakorlója személyre szólóan írja elő.

37. §

Az Országos Kriminológiai Intézet a feladatkörébe tartozó vizsgálatait során állami szervektől és bíróságoktól bűnügyi és szabálysértési iratok rendelkezésre bocsátását kérheti, azokat tanulmányozhatja, és az azokban szereplő adatokat egyedi azonosításra nem alkalmas módon nyilvánosságra hozhatja.

VI. fejezet
Záró rendelkezések

38. §

(1) Ez a törvény 2012. január 1-jén lép hatályba; egyidejűleg hatályát veszti

- a)* a Magyar Köztársaság ügyészségéről szóló 1972. évi V. törvény,
- b)* az egyes rendészeti tárgyú és az azokkal összefüggő törvények módosításáról szóló 2010. évi CXLVII. törvény 1-3. §-a,
- c)* az egyes büntető tárgyú törvények módosításáról szóló 2010. évi CLXI. törvény 64-66. §-a,
- d)* a Magyar Köztársaság ügyészi szervezetéről szóló 143/1997. (IX. 30.) KE határozat,
- e)* a Magyar Köztársaság ügyészi szervezetéről szóló 143/1997. (IX. 30.) KE határozat módosításáról rendelkező 38/2001. (IV. 5.) KE határozat,
- f)* a Magyar Köztársaság ügyészi szervezetéről szóló 143/1997. (IX. 30.) KE határozat módosításáról rendelkező 186/2002. (XII. 12.) KE határozat,
- g)* a Magyar Köztársaság ügyészi szervezetéről szóló 143/1997. (IX. 30.) KE határozat módosításáról rendelkező 188/2003. (X. 13.) KE határozat, valamint
- h)* a Magyar Köztársaság ügyészi szervezetéről szóló 143/1997. (IX. 30.) KE határozat módosításáról rendelkező 31/2004. (III. 18.) KE határozat.

(2) Ahol jogszabály vagy közjogi szervezetszabályozó eszköz

- a)* ügyészségi titkárt említ, alügyészt,
 - b)* ügyészségi ügyintézőt említ, ügyészségi megbízottat
- kell érteni.

(3) Ahol e törvény járási ügyészségről, illetve járási ügyészségről rendelkezik, azon 2012. december 31. napjáig helyi ügyészséget, illetve helyi ügyészt kell érteni.

(4) Ez a törvény az Alaptörvény 29. cikkének (7) bekezdése alapján – a 31-37. § és a 38. § (1) *b*)-*h*) pontjai, valamint a 28. § (2) bekezdése kivételével – sarkalatosnak minősül.

(5) E törvénynek más jogszabályban alkalmazandó rövidítése: Ütv.

Általános indokolás

A 3/2004. (II. 17.) AB határozat (a továbbiakban: AB határozat) kimondta, hogy az ügyészség bár nem önálló hatalmi ág, de önálló alkotmányos szervezet. Az Alkotmánybíróság az ügyészséget, mint állami szervezetet a szélesebb értelemben vett igazságszolgáltatás rendszerében helyezte el, leszögezte, hogy a legfőbb ügyész a neki alárendelt szervezetnek szakmai és nem politikai vezetője. Így az Országgyűlés felé fennálló felelőssége csak a beszámolási, magyarázat- és válaszadási, valamint megjelenési kötelezettsége, illetve az Alkotmányban meghatározott feladatai ellátásának kötelezettségét foglalja magában. Az ügyészség függetlensége vonatkozásában kiemelendő, hogy az AB határozat szerint a legfőbb ügyész egyetlen más szervnek, így az Országgyűlésnek sincs alárendelve. Az Országgyűlés az ügyészség tevékenységét kétféle módon: az éves legfőbb ügyészi beszámoló, illetve a legfőbb ügyésznek a rendelkező rész szerinti korlátozott válaszadási kötelezettségén keresztül ellenőrzi. Minden más értelmezés ellentétes a hatalommegosztás, az alkotmányos szervek egymástól elkülönült független működésének biztosítása elvével. Az Alaptörvény mindezekre tekintettel szabályozza a legfőbb ügyész és az ügyészség jogállását. Mindebből következik, hogy az ügyészség és a legfőbb ügyész feladatának ellátása során csak az Alaptörvényre, a törvényekre és más jogszabályokra kell, hogy tekintettel legyen. Más szervnek vagy közjogi méltóságnak nincs alárendelve, az ügyészeknek utasítást csak a felettes ügyész, illetve a legfőbb ügyész adhat, míg a legfőbb ügyész nem utasítható.

A törvényjavaslat (a továbbiakban: Javaslat) – a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvénnyel azonosan – nem rendelkezik a megszűnő katonai ügyészségről, a katonai ügyészek – e jogállásukat megtartva – betagozódnak az ügyészi szervezetbe, s a katonai büntető-eljárásra tartozó ügyek mellett más ügyek felderítésében, nyomozásának felügyeletében, vádképviselésében is részt vesznek. Ezért a katonai ügyészség – eddig a Honvédelmi Minisztérium költségvetési fejezetben lévő – költségvetési önálló címként is megszűnik. A Javaslat a mai, ténylegesen ellátott feladatai szerint határozza meg az ügyészség büntetőjogi feladatait, kiemelve, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvénnyel összhangban az ügyész a közvádló; de nem részletezi a nyomozásfelügyelet és a vádelőkészítés, valamint a bíróságok előtti ügyészi tevékenység szabályait, mert ezeket a büntetőeljárás törvény tételesen tartalmazza. Változást jelent, hogy a bírói engedélyhez nem kötött titkos információgyűjtést az ügyész – a feljelentés elutasítása, a nyomozás megszüntetésének kilátásba helyezése, valamint az adatkérés kivételével – nem maga végzi, hanem a más törvényekben e tevékenység végzésére feljogosított szervezetekkel végeztetné el.

Részletesebb azonban a más törvényekben nem részletezett, az ügyészre vonatkozó büntetés-végrehajtási szabályozás, amit mindenekelőtt az Alaptörvény elfogadása, valamint a sarkalatos törvényben való össze-foglalására irányuló igény alapoz meg. A gyakorlati tapasztalatok szintén a jelenleg hatályos szabályok átgondolása mellett szóltak és hasonló konzekvenciával járt az a tény, hogy az egyes jogintézmények – jogszabályi módosításokat követő – szükségszerű adaptációja helyenként (színvonalas szakmai munka ellenére is) erodálta az egyes rendelkezések között fennálló egyébként szükséges kohéziót. A Javaslat a büntetés-végrehajtási törvényességi ügyészi felügyelet sokrétűségére figyelemmel pontosan rögzíti azokat a területeket, amelyekre a szakterületi ügyészi tevékenység kiterjed. Gyakorlati

tapasztalatok indokolják, hogy taxatívén kerüljenek felsorolásra azok az esetkörök, amelyek kijelölik a speciális büntetés-végrehajtási ügyészi törvényességi felügyelet határait.

A Javaslatból kitűnik, hogy az új szabályozás szakít az ügyészi törvényességi felügyelet hagyományos fogalmával. Az ügyész a jövőben elsősorban az igazságszolgáltatás közreműködőjeként – törvényben biztosított perindítási, fellépési jogával – gyakorolja közjogi hatáskörét. Az ügyészség a közérdek fokozott érvényesítését, s ennek részeként a jogvédelmet tekinti meghatározó sajátosságának. Változást jelent, hogy az ügyészség a jövőben nem általános panasz fórum, hanem csak az ügy érdemére kiható, az érintett jogviszony alapjait érintő törvényt sértés esetén jár el. Az ügyész közérdekvédelmi feladatainak ellátásához szükséges jogi eszközöket részben a Javaslat tartalmazza, részben pedig – követve a már eddig is rendelkezésre álló, s a jövőben várhatóan tovább bővülő lehetőségeket – külön törvények határozzák meg. A Javaslat szerint megszűnik a vizsgálat általános ügyészi eszköz szerepe, alkalmazására akkor kerülhet sor, ha a szerv működésében törvényt sértésre utaló alapos ténybeli ok merül fel, s a vizsgálat a per vagy az azt megelőző felhívás megalapozása érdekében szükséges.

Részletes indokolás

Az 1-2. §-hoz

Az e két szakaszban foglalt rendelkezések a mai, ténylegesen ellátott feladatai szerint határozzák meg az ügyészség büntetőjogi feladatait, kiemelve, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvénnyel (a továbbiakban: Be.) összhangban az ügyész a közvádoló. A Javaslat rögzíti, hogy az ügyészség a közjogi feladatait a közérdek védelmében látja el.

A 3-7. §-hoz

Az ügyészi szervezet önállóságára vonatkozóan az Alaptörvényből és az AB határozatból egyaránt következik, hogy a Javaslat az Alapelvek között mondja ki, hogy az „ügyészség független, csak a törvénynek alárendelt önálló alkotmányos szervezet” és hogy „az ügyész jogait és kötelességeit csak törvény állapíthatja meg.”

A Javaslat az Alapelvek között rendelkezik a legfőbb ügyész és az ügyészek mentelmi jogáról, kimondva, hogy a legfőbb ügyész mentelmi joga felfüggesztése tárgyában a döntéshez a képviselők kétharmadának a szavazata szükséges, mivel ez következik az Alaptörvény 29. cikkének (4) bekezdéséből.

E §-ok biztosítják az ügyészek jogköreit feladataik ellátásához, megjelölve az ahhoz szükséges eszközöket, ideértve az ehhez szükséges és az ügyészség önállóságát lehetővé tévő költségvetési biztosítékokat is.

Mivel az ügyészi tevékenységgel összefüggésben az ügyész jogait és kötelességeit csak törvény állapíthatja meg, a Javaslat meghatározza az ügyészi tevékenység legfontosabb etikai szabályait.

A 8-10. §-hoz

A Javaslát meghatározza az ügyészi szervezet szintjeit, kimondja, hogy az ügyészségi nyomozás, továbbá indokolt esetben más ügyészségi feladatok ellátására önálló járási szintű ügyészség vagy önálló főügyészség létesíthető; a teljes szervezet megállapítását azonban a legfőbb ügyészre bízta, mivel a bírósági szervezetnek, az ügyészségi nyomozásoknak megfelelő ügyészi szervezet így alakítható a leghatékonyabban. E körben rendelkezik a legfőbb ügyész közjogi szervezetszabályozó eszközéről, a legfőbb ügyészi utasításról és annak – a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvénnyel (a továbbiakban: Jat.) összhangban lévő – közzétételéről.

Meghatározza az egyes ügyészségi szintek vezetőit és az általuk – a Jat. 24. §-ának (3) bekezdése alapján – kiadható „más jogi eszközt”, ez az ügyészi szervezetben a körlevél.

A Polgári Törvénykönyv 28. §-ának (3) bekezdése alapján a rájuk irányadó jogszabályok szerint jogi személyek az állami szervezetek. Jelenleg nincs olyan hatályos törvény, amely az ügyészi szervezetet illetően rendelkezne arról, hogy az ügyészi szervezeten belül mely szerv a költségvetési szerv (és mint ilyen, a Ptk. 36. §-ának (1) bekezdése alapján jogi személy is), ugyanakkor ezt a kérdést rendezni kell. A Javaslát ezt a hiányzó rendelkezést pótolja, amelynek a gyakorlati szükségessége az egyes ügyészi szervek vagyonkezelése, gazdálkodása, működése szempontjából visszatérően felmerül, és a mai helyzetnek – az ügyészi szervezet központosított gazdálkodásának – megfelelően mondja ki, hogy az ügyészi szervezetben a Legfőbb Ügyészség a jogi személy. Ebből következik az ügyészi szervek ellen indított perekben [1. § (3) bekezdés] a Legfőbb Ügyészség perbeli jogosultsága.

Az Országos Kriminológiai Intézet Közép-Európa legjelentősebb ilyen kutatási intézménye, ezért változatlanul indokolt a törvényi megjelenítése.

A 11. §-hoz

A Javaslát a hatályos törvényekkel összhangban határozza meg a legfőbb ügyész hatásköreit és megfogalmazásával: „vezeti és irányítja” az ügyészi szervezetet, alapozza meg az összes ügyészre vonatkozó utasítás-adási jogát. A Javaslát itt rendelkezik az ügyészi szervezet irányításában közreműködő legfőbb ügyész helyettesekről és megjelöli a legfőbb ügyész távolléte esetén eljáró legfőbb ügyész helyettesét.

A 12-15. §-hoz

A Javaslát meghatározza az ügyészi szervek és az ügyészek alá- és fölérendeltségét (amelyet jelenleg a szervezeti és működési szabályzat tartalmaz), mivel ez a szabály mind az Ütv., mind a legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló törvény szempontjából garanciális jelentőségű.

A Be. hatálybalépésével az ügyészi nyomozás az ügyészi tevékenység (vadelőkészítés) sajátos szakterületévé vált; az ügyészi nyomozást nem teljes ügyészi jogkört gyakorló alügyészek és ügyészségi fogalmazók, meghatározott esetben ügyészségi megbízottak segítik. Ma már az ügyészségi nyomozásban törvényes lehetőség van arra, hogy az ügyészség a nyomozó hatóság munkáját is igénybe vegye, ezért nincs indoka annak, hogy felsőfokú képzettséggel nem rendelkező személyek (ügyészségi nyomozók) az ügyészi nyomozás intézményesített résztvevői lehessenek. Ezért a Javaslát az ügyészségi nyomozói munkakört nem említi.

A Javaslát tételiesen meghatározza az ügyészi szervek vezetőinek az adott szervezet vezetésével kapcsolatos hatásköreit, valamint az ügyészi feladatokat ellátó és azt segítő ügyészségi alkalmazottak körét.

A 16. §-hoz

A büntetőeljárás fontos alapelve az officialitás: a büntetőügyben eljáró hatóságok, így az ügyészség kötelessége is, hogy a törvényben megállapított feltételek esetén a büntetőeljárást megindítsa, illetőleg azt lefolytassa. Egyidejűleg az ügyész feladata a büntetőeljárás résztvevői eljárási jogainak védelme is.

A 17-18. §-hoz

Az állam büntető igényét érvényesítő ügyész viseli a vádemelés felelősségét. Ebből következik, hogy a nyomozás a vádemelést előkészítő eljárás; a nyomozás során a vádemelés feltételeit kell vizsgálni. Ennek érdekében az ügyész nyomozást végeztet, törvényben meghatározott esetekben maga nyomoz, vagy a nyomozó hatóság önállóan végzett nyomozását felügyeli.

Az ügyésznek a nyomozással és a vádemeléssel kapcsolatos feladatait a Be. részletesen szabályozza. A Javaslát általánosságban határozza meg az ügyésznek a nyomozás feletti felügyelet során alkalmazható, a nyomozás törvényességét, és a vádemelés feltételeinek tisztázását biztosító jogköreit.

Az Ütv. lehetővé tette és a Javaslát fenntartja az ügyészségi nyomozást megelőzően a más törvényekben szabályozott titkos információ-gyűjtés végzését az ügyész számára. Az ügyész a közvádoló, ekként közéleti szereplő is. Amikor a törvény által meghatározott esetekben maga nyomoz, a nyomozást is közvádlokként végzi. A titkos információ-gyűjtés végzése önálló hivatás, szakma. Ezért, noha az ügyészségi nyomozás tárgyát képező bűncselekmények felderítése érdekében, a nyomozást megelőzően továbbra is indokolt a rendőrségi törvényben meghatározott titkos információ-gyűjtés lehetőségének fenntartása, a titkos információ-gyűjtést – a feljelentés elutasításának, vagy a nyomozás megszüntetésének kilátásba helyezését, valamint az adatkérést kivéve – nem az ügyész végzi. A speciális felkészültséget, személyi állományt és eszközöket igénylő titkos információgyűjtés teljesítését az ügyészségi nyomozás tárgyát képező bűncselekmények esetén is helyesebb az e tevékenység végzésére törvényben feljogosított, és a megfelelő eszközökkel is rendelkező szervezetekre bízni.

A 19-20. §-hoz

A Javaslát rögzíti, hogy közvádlokként az ügyész dönt a megalapozott vádemelésről, vagy az eljárás törvényben meghatározott más befejezéséről (közvetítői eljárás, vádemelés elhalasztása, stb.). A Be. a vádelőkészítési szakban főszabály szerint egyfokú jogorvoslati jogot biztosít az eljárás résztvevői számára; kivételesen, csak a törvényben meghatározott feltételek esetén van lehetőség további jogorvoslatra (pótmagánvád, felülbírálati indítvány). A büntetőeljárási törvényben meghatározott további jogorvoslat hiányában, az eljárás törvényességét biztosítja az elévülési időn belül a határozat vagy intézkedés hivatalból történő felülvizsgálata. Hivatalból felülvizsgálható a megalapozatlan vagy törvényt sértő határozat és intézkedés.

A 9/1992. (I. 30.) AB határozatra figyelemmel a hivatalból történő felülvizsgálat nem az anyagi igazság kiderítését szolgálja; a jogbiztonság megköveteli, hogy arra új tény vagy körülmény felmerülése esetén csak akkor kerüljön sor, ha az eljárás lefolytatásától az ügy érdemét tekintve lényegesen eltérő döntés – vádemelés vagy azzal egyenértékű eljárás befejezési mód – várható.

A 21. §-hoz

Az ügyész nyomozással kapcsolatos feladataihoz hasonlóan a büntetőbíróságok előtti ügyészi tevékenység részletes szabályait is a Be. tartalmazza. Ezért a Javaslatban – annak rögzítése mellett, hogy az ügyész az igazságszolgáltatás közreműködőjeként az állam büntető igényét érvényesíti a büntetőbíróságok előtt –, elegendő a vádat képviselő, s azzal rendelkezni jogosult ügyész főbb feladatainak és jogköreinek általános jellegű megjelölése.

A 22-24. §-hoz

Az Alaptörvény 29. cikk (2) bekezdése c) pontjának rendelkezése – az alaptörvényi minőségéből fakadóan – keret jelleggel, átfogóan határozza meg a legfőbb ügyész és az ügyész büntetés-végrehajtáshoz kapcsolódó feladatait. A tárgykörbe tartozó feladatok szerteágazóságára, sokrétűségére, a más törvényi szabályozásokban történt változásokra figyelemmel indokolt rögzíteni azokat a főbb területeket, amelyekre az ügyész büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti tevékenysége kiterjed. Ez a szabályozás már az általános rendelkezések között megjelenik. Az egyes szankciók, kényszerintézkedések tartalma joghátrány vagy jogkorlátozás, ami jogállamban nem haladhatja meg a törvényben meghatározott mértéket, de azt is biztosítani kell, hogy annál kevesebb sem lehet. Az erősebb ügyészi eszközök alkalmazása a büntetés-végrehajtási felügyeleti tevékenység hatékonyságát növelheti.

A 25. §-hoz

A nemzetközi bűnügyi együttműködés terén a legfőbb ügyész kizárólagos hatáskörébe tartozik a joghatóságról való lemondás kérdésében történő döntés. A bűnözés elleni küzdelem hatékonyabbá tétele érdekében az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló törvények több területen lehetővé tették a tagállamok illetékes igazságügyi hatóságai közötti közvetlen érintkezést. E törvények vonatkozó rendelkezései alapján az illetékes magyar hatóság közvetlenül tehet feljelentést a külföldi állam igazságügyi hatóságánál, továbbá közvetlenül fogadhat és kérhet eljárási jogsegélyt.

A 26. §-hoz

Az ügyészség büntetőjogon kívüli közérdekvédelmi feladat- és hatáskö-reit részben a Javaslat, részben külön törvények szabályozzák. E feladatokat az ügyészség az igazságszolgáltatás közreműködőjeként látja el. A Javaslat – az átláthatóság és a felesleges ismétlések elkerülése érdekében – azt a kodifikációs technikát követi, hogy először a közérdekvédelmi feladatok közös szabályait állapítja meg, ezt követően az egyes részterületek vonatkozásában már csak azokat a speciális előírásokat rögzíti, amelyek az általános szabályoktól eltérőek. Az ügyészség – főszabályként – intézkedésének megalapozása érdekében hivatalból vizsgálatot folytat, amennyiben a rendelkezésre álló információk súlyos törvénytárgy utalnak. A Javaslat szakít azzal a hatályos szabályozással, amely az

ügyészségnek – a jogbiztonsággal nem összeegyeztethető módon – korlátlan diszkrecionális jogot ad a vizsgálat tartását illetően. Az ügyészség a törvényesség helyreállítása érdekében elsősorban peres és nemperes eljárások megindításával, valamint hatósági eljárások kezdeményezésével és jogorvoslatok előterjesztésével lép fel.

Amennyiben a törvénysértést előidéző, az ügyészi fellépésre okot adó törvénysértést maga is orvosolni képes, az ügyész fellépése előtt a törvénysértés önkéntes teljesítéssel való megszüntetésére hívhat fel. A felhívás címzettje köteles a megadott határidőn belül az ügyészt tájékoztatni arról, hogy a törvénysértést orvosolta, vagy – indokai kifejtésével – arról, hogy a felhívásban foglaltakkal nem ért egyet. Amennyiben az ügyészi felhívás eredménytelen marad, az ügyész az általa megadott határidő leteltét követő 30 napon belül perindítással él, vagy ha álláspontja időközben megváltozott, az eljárást megszünteti.

Fontos garanciális rendelkezés, hogy amennyiben az ügyész törvényben meghatározott fellépési joga mérlegelésen alapul, és a fellépés mellőzéséről dönt, a fellépés érdekében hozzáforduló kérelmezőt indokolt állásfoglalásban köteles erről tájékoztatni. A kérelmező az ügyészi állásfoglalás felülvizsgálatát a felettes ügyésznél kezdeményezheti.

A Javaslat fenntartja a jelzés jogintézményét, amelyet akkor alkalmaz az ügyész, ha törvénysértésnek nem minősülő hiányosságot vagy olyan csekély jelentőségű törvénysértést tár fel, amely fellépést nem tesz indokolttá. Amennyiben az ügyész ezt kéri, az illetékes szerv vezetője a jelzéssel kapcsolatos álláspontjáról az ügyészt 30 napon belül értesíteni köteles.

A 27. §-hoz

Az 1/1994. (I. 7.) AB határozat megállapította, hogy a polgári eljárásban az ügyész általános perindítási, fellépési és jogorvoslati joga alkotmányellenes. A Javaslat az AB határozat elvi indokai figyelembevételével részletesen meghatározza az ügyész peres és nemperes eljárásokban való részvételi lehetőségeit, az eljárásbeli jogkörök terjedelmét illetően pedig megkülönböztetést tesz a részvétel formái között. Ha az ügyész más személy jogainak védelme érdekében kezdeményez eljárást, vagy fellép, úgy eljárási jogait a fél magánautonómiájának és rendelkezési jogának tiszteletben tartásával gyakorolja. A Javaslat példálózó jelleggel felsorolja azokat a védett értékeket, amelyek az ügyészi perindítás szempontjából kiemelt jelentőséggel bírnak, de nem zárja ki, hogy törvény az ügyész számára a jövőben további hatásköröket biztosítson. Jelentős rendelkezése a Javaslatnak, hogy amennyiben törvény az ügyészt perindításra jogosítja, az eljárás közérdekűségét vélelmezni kell. E törvényi vélelem alapja, hogy az ügyész közjogi hatásköreit a közérdek védelmében gyakorolja.

A 28. §-hoz

A Javaslat elsőként a szervezetek közhiteles nyilvántartásával össze-függő ügyészi hatásköröket rögzíti, utalva arra, hogy a konkrét hatásköröket és azok gyakorlásának feltételeit külön törvényi rendelkezések határozzák meg. A Javaslat általános érvennyel, garanciális szabályként rögzíti, hogy amennyiben törvény alapján az ügyész a jogi személy működésének törvényességét ellenőrizheti, a jogi személy nyilvántartásba vételéről, illetve a nyilvántartás adataiban bekövetkezett változás átvezetéséről szóló határozatot közölni kell az ügyésszel. A rendelkezés nevesíti azt az ügyészi hatáskört is, mely alapján az ügyész kezdeményezheti a jogi személyek vonatkozásában más szervek (bíróság, közigazgatási hatóság, vagy bíróságon kívüli más jogalkotó szerv) által gyakorolt törvényességi felügyeleti

eljárást, utalva arra, hogy a kezdeményezés jogát és feltételeit külön törvény határozza meg. A Javaslat hangsúlyozza, hogy az ügyész a jogi személyek működése törvényességének helyreállítása, megszüntetése vagy feloszlata iránt perindítási joggal akkor él, ha a perindításra okot adó feltételek megalapozottan fennállnak. A rendelkezés szerint a külön törvényekben meghatározott feltételeken túl a perindításra – kizáró törvényi rendelkezés hiányában – az ügyész akkor is jogosult, ha a jogszabálysértés a jogi személy törvényes működését veszélyezteti.

A Javaslat az e cím alatt meghatározott pereket megelőzően alkalmazható felhívás vonatkozásában az általános szabályokon (26. §) túl előírja, hogy arra az ügyész a jogszabálysértés tudomásra jutásától számított 6 hónapon belül, de legfeljebb az arra okot adó körülmény bekövetkezését követő 3 éven belül kerülhet sor.

A 29. §-hoz

A Javaslat értelmében az ügyészség ellenőrzi a közigazgatási hatósági eljárások, valamint a bíróságon kívüli más jogalkalmazó szervek által hozott egyedi, bíróság által felül nem bírált jogerős vagy végrehajtható döntések, valamint hatósági intézkedések törvényességét. A Javaslat e szakasza a szóban forgó feladat speciális szabályait foglalja magában.

Fontos hangsúlyozni, hogy az ellátandó feladatot a Javaslat nem törvényességi felügyeletként definiálja. A jelenlegi terminológiai meghatározás ugyanis dogmatikailag pontatlan, mert a közigazgatási jogban a felügyeleti jogkör – főszabályként – többek között a felügyelt szerv döntéseinek megsemmisítését és új eljárásra utasítását is magában foglalja. Ilyen jogköre pedig az ügyészségnek jelenleg sincs és a jövőben sem lesz.

A Javaslat a jogbiztonságra tekintettel jelentősen csökkenti az ügyészi fellépésre rendelkezésre álló objektív határidőket. Ha törvény eltérően nem rendelkezik, akkor erre a törvényt sértő döntés jogerőre emelkedésétől vagy a végrehajtás elrendelésétől számított legfeljebb egy éven belül – kötelezettséget megállapító, jogot elvonó vagy korlátozó döntés esetén a végrehajtáshoz való jog elévüléséig, követelés biztosítását vagy dolog zárlatát elrendelő döntéssel szemben mindaddig, amíg ez az állapot fennáll – van mód.

A törvényt sértés minél gyorsabb orvoslása érdekében az ügyész felhívását az ügyben eljáró szerv felügyeleti szervéhez nyújtja be, kivéve, ha az eljáró szervnek nincs felügyeleti szerve, a felügyeleti szerv intézkedésre nem jogosult, vagy felügyeleti szerve a Kormány. Ez utóbbi esetben ugyanis a felhívást az ügyész a döntést hozó szervhez nyújtja be. Ha az ügyész a felhívásban a törvényt sértő döntés végrehajtásának felfüggesztését indítványozza, ennek a felhívás címzettje köteles eleget tenni.

A felhívás eredménytelensége esetén az ügyész az alapügyben hozott döntést támadhatja meg a bíróság előtt, szemben a hatályos szabályozással, amelynek értelmében az ügyész bírósági felülvizsgálat-kérelmi joga az óvást elutasító határozathoz kötődik. A változtatás oka, hogy miután az ügyészi felhívás a törvényt sértés megszüntetését célozza, a felhívás címzettjének esetleges elutasító magatartása esetén arra kell az ügyésznek jogosultságot kapnia, hogy közvetlenül magát a törvényt sértőnek tartott döntést támadhassa meg a bíróság előtt.

A Javaslát értelmében külön törvény egyes közigazgatási és szabálysértési eljárásban elrendelt kényszerintézkedések foganatosítását, és egyéb eljárási cselekmények elvégzését, illetve titkos információszerzésre irányuló – büntetőeljáráson kívüli – hatósági eljárás megindítását az ügyész előzetes jóváhagyásához kötheti vagy feljogosíthatja az ügyészt ezek megtiltására.

A gyermekek jogainak kiemelkedő fontosságára tekintettel az ügyész ellenőrizheti a gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet folytató intézmények működésének törvényességét is. Ha a feltárt törvénytörés miatti ügyészi felhívással az intézmény vezetője nem ért egyet, fenntartójához fordul, s ezzel egyidejűleg a javasolt intézkedésnek az egyeztetés lezárulásáig történő elhalasztásáról dönthet.

A 30. §-hoz

A Javaslát a szabálysértési hatóságok eljárása, határozata, intézkedése törvénytörő voltának kiküszöbölése érdekében továbbra is fenntartja az ügyészi hatáskört, annak eszköze az ügyészi felhívás. Amennyiben a szabálysértési hatóság bűncselekményt bírált el szabálysértésként, a határozat ellen az elévülési időn – 6 hónapon túl –, de a bűncselekmény elévülési idején belül is élhet felhívással az ügyész; az elkövető javára viszont a szabálysértésről a központi nyilvántartásban kezelt adatok törlési határidejéig van helye ügyészi felhívásnak.

A Javaslát szerint az ügyész jogköre fennmarad a szabálysértési hatóság intézkedései és határozata ellen benyújtott panasz elbírálása tekintetében, az eljárást megszüntető egyes határozatok felülvizsgálatát illetően, továbbá a szabálysértési hatóság kényszerintézkedést – postai küldemény lefoglalása, elővezetés – elrendelő intézkedése törvényességének megítélésére vonatkozóan. Az ügyész határozata kötelező a szabálysértési hatóság számára.

Törvényben meghatározott okból a bíróság jogerős határozata ellen az ügyész rendkívüli jogorvoslattal élhet, perújítást kezdeményezhet.

A 31-37. §-hoz

Az ügyészségi adatkezelésre vonatkozó rendelkezések – az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvény alapján – részletesen meghatározzák az ügyészség büntetőjogi, közérdekvédelmi, statisztikai, valamint tudományos célú, továbbá a más hatóságoktól átvett adatok adatkezelésének a szabályait.

A Javaslát egyértelművé teszi a visszaélés személyes adattal bűncselekmény megvalósulása esetén az érintett ügyészségi alkalmazott büntetőjogi felelősségét, valamint az ügyviteli, igazgatási jellegű iratok körébe tartozó személyes adatok nyilvánosságra kerülésének lehetőségét.

A legfőbb ügyészt a Javaslát felhatalmazza arra, hogy utasításban szabályozza azon adatköröket, amelyeket az ügyészség a törvény felhatalmazása alapján kezel, és azokat a határidőket is, amelyeknek a leteltéig a büntetőeljárás során keletkezett személyes adatok tárolhatók.

A Javaslát – feloldva az eddigi ellentmondást – törvény erejénél fogva lehetővé teszi a büntetőjogi és a magánjogi és közigazgatási jogi szakágak között az adatátadást, így a szakági

együttműködés korábbi lehetőségei kibővülnek; hivatalból indítható eljárás a másik szakágtól átvett, az átvevő hatáskörébe tartozó ügyben.

Az Adatvédelmi Biztos 1263/K/2005-5. számú állásfoglalása szerint büntető- és szabálysértési ügyek iratai az OKRI rendelkezésére bocsáthatók. A meglévő ellentmondások feloldása céljából szükségesnek látja a megfelelő törvényi szabályozást annak érdekében, hogy az OKRI adatkezelése teljesen egyértelmű és jogszerű lehessen, ezért a Javaslat rögzíti az OKRI adatkezelésére vonatkozó speciális szabályokat is.

A 38. §-hoz

Az Ütv. 2006. évi módosítása következtében az ügyészi szervek felsorolása (létesítése) tekintetében a köztársasági elnök szabályozási jogosultsága megszűnt, ideértve a „negatív” jogalkotást, vagyis a hatályon kívül helyezést is. Ezért a köztársasági elnöki határozatok hatályon kívül helyezése törvényi szabályozást igényel.